

УДК 021:004]:[002.1:908]:[316.472.4:004.77]
DOI: 10.31866/2616-7654.14.2024.318289

КРАЄЗНАВЧИЙ ВІДЕОКОНТЕНТ БІБЛІОТЕКИ НА YOUTUBE-КАНАЛІ

Євген Забіянов,
доктор філософії,
Національний університет «Одеська Політехніка»
(Одеса, Україна)
e-mail: j_zb@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-4959-9099

Тетяна Новальська,
докторка історичних наук, професорка,
Київський національний університет
культури і мистецтв
(Київ, Україна)
e-mail: novalska@meta.ua
ORCID ID: 0000-0003-3093-3998

Для цитування:

Забіянов, Є., & Новальська, Т. (2024). Краєзнавчий відеоконтент бібліотеки на YouTube-каналі. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 14, 20-32. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.14.2024.318289>

Мета статті – проаналізувати краєзнавчу складову відеоматеріалів бібліотек на відеохостингу YouTube та виявити специфіку краєзнавчої бібліотечної діяльності у цьому мультимедійному середовищі.

Методи дослідження. Дослідження ґрунтується на застосуванні загальнонаукових методів пізнання (опис, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) та спеціальних методів (контент-аналіз YouTube-каналів бібліотек, зокрема краєзнавчого відеомасиву) на його емпіричному та теоретичному рівнях.

Наукова новизна. Вперше узагальнено процес використання бібліотеками відеохостингу в контексті адаптації до нових медійних реалій. Розглянуто роль бібліотечних YouTube-каналів у просуванні місцевої історії, культури і традицій. Виявлено особливості та спільні риси краєзнавчого відеоконтенту бібліотек і з'ясовано нові підходи у збереженні локальної ідентичності. Окреслено перспективи подальшого розвитку краєзнавчої бібліотечної діяльності відповідно до процесу інтеграції бібліотеки в цифрове середовище, в тому числі із залученням громадськості до участі у створенні мультимедійних продуктів.

Основні висновки. Цифрові трансформації бібліотек мають великий потенціал для збереження і популяризації історико-культурної та краєзнавчої спадщини. Важливо, щоб бібліотеки не лише зберігали цю спадщину, але й активно інтегрували її у широкий суспільний обіг через доступність і використання новітніх технологій.

YouTube відкриває бібліотекам перспективи для розширення їхньої краєзнавчої діяльності. Важливо, щоб бібліотеки ефективно використовували ці можливості, створюючи якісний, корисний і цікавий контент для своєї аудиторії.

Краєзнавчі YouTube-канали не лише сприяють формуванню місцевої історичної і культурної ідентичності, а й розширюють поле для навчання та досліджень.

Інтенсивний розвиток краєзнавчого відеоконтенту надає бібліотекам нові можливості у збільшенні доступу до краєзнавчих джерел та максимального використання їхнього потенціалу. Завдяки інтерактивним форматам, освітнім програмам, документальним фільмам та активній взаємодії з користувачами бібліотеки можуть забезпечити глибше розу-

міння і зацікавленість краєзнавчими темами, водночас збільшуючи ефективність власної краєзнавчої діяльності.

Ключові слова: бібліотека; бібліотечні ресурси; краєзнавча діяльність бібліотек; YouTube; відеоконтент.

ВСТУП

Провідну позицію одного із найпопулярніших веб-сайтів для перегляду відео у світі безперечно посідає YouTube. З моменту створення платформи у 2005 р. вона значно розвинула свої можливості і стала не лише місцем для розваг та розважального контенту, але й важливим джерелом інформації для мільйонів користувачів. Бібліотечні установи також все частіше звертаються до популярного відеохостингу як до одного із ефективних інструментів своєї діяльності. Водночас, ставши цінним ресурсом для бібліотек, YouTube пропонує широкий спектр освітнього та інформаційного контенту, який можна використовувати для покращення бібліотечних послуг і взаємодії з відвідувачами. Крім того, на відеосервісі постійно збільшується і відеоконтент, який завантажують та розповсюджують безпосередньо бібліотечні фахівці, а створений бібліотекою відеоканал стає, по суті, центром його мовлення на YouTube (Самсонов, 2013, с. 230). Із краєзнавчого погляду, YouTube-канал бібліотеки через цифрове відео постає ефективним засобом просування місцевої історії, культури і традицій. Бібліотека може ділитися цікавими розповідями про видатних людей, події та місця як громади, так і регіону, розповідати про унікальні краєзнавчі ресурси із власних фондів і проводити віртуальні екскурсії. Крім того, важливою ознакою актуальності заявленої теми є необхідність аналізу процесу інтеграції бібліотеки в цифрове середовище та тенденцій розвитку бібліотечного краєзнавства на сучасному етапі.

ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДҐРУНТЯ

Проблематиці діяльності бібліотек України на популярному відеохостингу YouTube присвячено значний масив наукових досліджень та публікацій. Зокрема, окреслюючи перспективи розвитку бібліотечного представництва в інтерактивному медіасередовищі, В. Струнгар (2021) акцентує увагу на тому, що оприявлення бібліотеки на платформі YouTube – це один із важливих сервісів, орієнтований на базові уподобання користувачів, а також перспективний напрямок розвитку інформаційно-бібліотечних процесів у контексті сучасної трансформації бібліотек. Також О. Соцков (2017), К. Ергун (Ergün, 2022) надають важливе значення YouTube у розширенні присутності бібліотеки у соціальних медіа, внаслідок чого бібліотекам є сенс впроваджувати в життя деякі тренди соціального маркетингу задля більш вдалого просування власного контенту. Зі свого боку, вивчаючи питання адаптації бібліотек до умов поширення й використання оригінального контенту за допомогою сервісу YouTube, М. Самсонов (2013) розглядає, як застосування можливостей YouTube в повному обсязі дасть бібліотекам змогу розвиватись відповідно до сучасних вимог, залишаючись затребуваними суспільними центрами корисної інформації та послуг.

Деякі провідні науковці поширюють тезу про значення відеохостингу YouTube для бібліотек як інструмент для поширення інформації (Sheehy, 2008; Вороніна, 2017), а також для проведення PR-кампаній (Гранчак & Скітер, 2019). Зі свого боку,

Т. Яворська (2023) розглядає YouTube як засіб для реалізації різноманітних бібліотечних проєктів, зокрема для промоції читання, висловлення думок і прояву любові до книги. Дослідниця вважає, що робота зі створення бібліотеками якісного відеоконтенту й розміщення його на YouTube-каналах сприятиме зростанню уваги до бібліотечних установ, книг і читання, підвищуючи рівень їх промоції (с. 23).

Використання YouTube для синхронного та асинхронного онлайн-навчання; особливості інтеграції платформи до освітнього процесу; використання можливостей YouTube бібліотеками, створення відеоконтенту, який буде цікавим та корисним для широкої аудиторії, вивчала О. Матвійчук (2023). Проаналізувавши відеоконтент, представлений на YouTube-каналах освітянських бібліотек, вчена робить висновки щодо використання можливостей платформи з позиції підвищення рівня взаємодії з читачами та можливості бібліотекарям постійно підвищувати свій фаховий рівень, стежити за інноваціями в роботі (с. 96).

Про перспективність використання бібліотеками відеоплатформ та успішну практику оприявлення бібліотечних установ на ресурсі YouTube.com відзначено у публікації Т. Биркович та Я. Морозової (2024), а також дописах на бібліотечних порталах і блогах (Голодова, 2021; Tanner, 2022; Warr, 2023).

Водночас поєднання теоретичних досліджень і практичних досягнень у створенні та популяризації відеоконтенту бібліотеками може відігравати визначальну роль у розвитку бібліотечної справи і краєзнавства та стати підґрунтям для подальшого опрацювання означеної проблематики. Проте необхідно зазначити, що, незважаючи на достатню кількість сучасних науково-практичних досліджень, багато аспектів ще залишаються поза увагою науковців, зокрема – краєзнавчий аспект YouTube-каналів бібліотек.

Мета статті – проаналізувати краєзнавчу складову відеоматеріалів бібліотек на відеохостингу YouTube та виявити специфіку краєзнавчої бібліотечної діяльності в цьому мультимедійному середовищі.

МЕТОДИ ТА МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні загальнонаукових методів пізнання (опис, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) та спеціальних методів (контент-аналіз YouTube-каналів бібліотек, зокрема краєзнавчого відеомасиву) на його емпіричному та теоретичному рівнях.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Завдяки технічним можливостям YouTube став потужним засобом масової інформації. Він не лише змінив спосіб споживання відеоконтенту, але й створив нові можливості для освіти, розваг і комунікації в цифрову еру.

Ресурси на YouTube можуть бути результатом спільної роботи дослідників, краєзнавців і ентузіастів для збереження та поширення аудіовізуальних історичних і краєзнавчих матеріалів. Як середовище, за допомогою якого можна занурюватися у відчуття минулого, YouTube використовується для обміну особистими історіями, спогадами та висвітлення місцевої історії (Sheehy, 2008).

У зв'язку з тим, що сучасні користувачі часто віддають перевагу відеоконтенту через його доступність, наочність та інтерактивність, серед джерел для формування історико-краєзнавчих знань YouTube випередив інші джерела інформації,

такі як пошукові системи, книги, преса, а також заклади культури та освіти. Це свідчить про значення YouTube як впливового джерела інформації для формування історичної свідомості та важливості адаптації культурних стратегій до нових медійних реалій (Werner et al., 2020, p. 120).

Проект «Цифрова розповідь» Норвезької культурної ради є яскравим прикладом того, як YouTube може бути використано для збереження і популяризації локальної історії та культури. У його реалізації беруть участь музеї, бібліотеки та освітні установи. В рамках проекту місцеве населення запрошують поділитися особистими наративами, пов'язаними з норвезькою культурною спадщиною, шляхом їх публікації на відеохостингу. Загалом, «Цифрова розповідь» демонструє, як можна, використовуючи сучасні цифрові інструменти, по-новому подавати культурні, географічні чи натуралістичні характеристики місцевого середовища та фактично сприяти зміцненню стародавньої усної традиції оповідання. Проект не лише зберігає важливі частини локальної історії, але й сприяє збагаченню культурного досвіду як для місцевих жителів, так і для глобальної аудиторії (Baltzersen, 2019, p. 48).

У зв'язку з великою популярністю бібліотеки могли б із користю інтегрувати домінуючий відеохостинг у краєзнавчу бібліотечну діяльність. Розвиток власних YouTube-каналів допоможе бібліотекам не тільки зберігати та поширювати краєзнавчі знання, але й забезпечити доступ до цінних ресурсів і краєзнавчої інформації у зручному форматі, сприяти популяризації бібліотечних ресурсів. Це також допоможе бібліотекам залишатися актуальними в умовах швидких змін інформаційних технологій і комунікацій.

Варто також зазначити, що YouTube-канали можуть слугувати формою корисної додаткової інформації для дослідників, істориків та краєзнавців-початківців. Водночас розміщені на YouTube-каналі краєзнавчі матеріали можуть охоплювати ширшу аудиторію та бути корисними для користувачів інтернету. Тематика відеоконтенту може варіюватися від локальної історії і подій до більш загальних та навчальних тем. Також це є чудовою можливістю надавати коротку та доступну версію значно більшої роботи, такої як книга, наукове дослідження чи власний дослідницький проект (Warr, 2023).

Окрім того, YouTube-канали можуть відігравати важливу допоміжну роль як освітні інструменти. Завдяки доступності подання інформації у цікавій формі та різноманітності історико-краєзнавчого контенту вони можуть суттєво покращити процес освітнього сприйняття.

YouTube значно розширює перспективи бібліотек, надає їм можливість стати більш наочними та доступними для громади. Розвиваючи власні відеоканали за допомогою унікального та якісного контенту, вони стають сучаснішими та відкритішими.

Для того, щоб привернути увагу аудиторії до своєї краєзнавчої діяльності, Британська бібліотека (British Library, n.d.) на YouTube має велику кількість плейлистів, серед яких є такі, в яких широко представлено краєзнавчий відеоконтент:

«National Life Stories» містить відеоматеріали з колекцій відділу усної історії Британської бібліотеки;

«Beyond the Bassline» знайомить з історією музичного руху в Британії, що постійно розвивається та примножується;

«Discovering Literature» та «Writing Britain: Wastelands to Wonderlands» популяризують літературні скарби країни та надають уявлення про те, як створювалися деякі з цих неймовірно культових творів.

Ці плейлисти не лише пропонують великий обсяг краєзнавчої інформації, але й збільшують кількість глядачів завдяки якісному контенту і продуманій презентації. Вони можуть слугувати чудовим прикладом для бібліотек та інших культурних установ, які прагнуть розвивати свій краєзнавчий відеоконтент.

Корисними також є відеоматеріали Британської бібліотеки для допомоги дослідникам щодо вивчення власних історико-краєзнавчих колекцій. Розкриваючи у своїх відео особливу важливість оцифрування для старовинних, історично цінних текстів, а також популяризуючи з допомогою власного YouTube-каналу унікальні краєзнавчі матеріали, цифрові колекції з місцевої історії Британської бібліотеки привертають увагу 10 млн користувачів на рік. Слід також зважити на той факт, що якість цифрових копій краєзнавчих цифрових джерел дозволяє роздивлятися необхідні тексти, зображення, малюнки та нариси в окремих деталях (Самсонов, 2013, с. 234). У такому розрізі фахівці бібліотеки створюють максимально комфортні умови для дослідників, істориків, літературознавців, краєзнавців, широкого кола користувачів.

Варті уваги цифрові ініціативи з формування краєзнавчого відеоконтенту, започатковані бібліотеками в невеликих містах США. Вони ефективно використовують відеохостинг для збереження, дослідження і популяризації місцевої історії та культури, а також залучають більшу кількість людей до участі в бібліотечних програмах і послугах.

Центр історії та культури Вестборо при Публічній бібліотеці м. Вестборо штату Массачусетс досліджує, сприяє та документує життя і культуру громади. Також він пропонує дослідницьку підтримку в області місцевої історії та генеалогії, розроблення програм із краєзнавства, узгоджених із державними школами міста, а також можливості оцифрування історичних, краєзнавчих та культурних джерел, пов'язаних із Вестборо, із приватними архівами своїх користувачів і додаванням їх роботи до власних цифрових колекцій. При цьому створений власний краєзнавчий YouTube-канал дозволяє інтернет-спільноті ділитися відео з історіями, спогадами та культурним життям, що є частиною краєзнавчих колекцій бібліотеки. Він розширює доступ до знань про Вестборо, допомагає зберігати колективну пам'ять громади. Дослідники, студенти та інші зацікавлені особи можуть використовувати відеоматеріали для проведення наукових досліджень і поглибленого вивчення локальної історії. Тож YouTube сприяє Публічній бібліотеці м. Вестборо у підтримці зв'язку між сучасним та історичним минулим міста і його мешканців, збереженні культурної спадщини.

Центр сімейної історії Бібліотеки Б. Лі Гарольда Університету Брігама Янга в м. Прово, штат Юта, допомагає відвідувачам бібліотеки у генеалогічних дослідженнях, а також пропонує заняття з різних галузей, пов'язаних із локальною та усною історією. Його фонд містить велику колекцію фізичних матеріалів, таких як мікрофільми, фотографії, книги, періодичні видання та інші документи. Центр також пропонує доступ до цифрових матеріалів разом із генеалогічними базами даних. А запропонований громадськості YouTube-канал містить навчальні відео на різноманітні теми з локальної історії та відеопідручники з генеалогії. Окрім

того, щоб розширити охоплення освітніх пропозицій бібліотеки із сімейної історії, на каналі зберігаються у форматі відео різні курси разом з інструкціями про міжнародні дослідження, вебінари, які проводили дослідники-консультанти з різних інструментів досліджень у цифровому інформаційно-комунікаційному середовищі. На YouTube-каналі Центру сімейної історії завантажено 992 відео, загальна кількість переглядів яких становить понад 1,7 млн. Це свідчить про той факт, що майже 2 млн переглядів на каналі, що спеціалізується на краєзнавстві та генеалогії, є вагомим доказом популярності і корисності, особливо враховуючи незначну аудиторію цього напрямку (Tanner, 2022). Наданий контент став цінним інформаційним ресурсом для багатьох людей, зацікавлених у вивченні локальної історії, історико-біографічних досліджень, сімейної історії та родоводів.

У 2024 р. YouTube посів друге місце в рейтингу соціальних мереж в Україні. Саме тому використання сучасних соціальних мереж дозволяє вітчизняним бібліотекам не лише розширювати аудиторію, але й демонструвати свою актуальність та інноваційність. Відтак YouTube став для них важливим інструментом, щоб комунікувати з аудиторією та підвищувати свою популярність. Це надзвичайно ефективний інструмент для просування бібліотеки як бренду (Снопок, 2024). Збільшення впізнаваності та популярності бібліотеки через YouTube може суттєво покращити її імідж і взаємодію із громадськістю.

Започаткування власних YouTube-каналів дозволяє бібліотечним установам бути ближчими до своїх користувачів, забезпечувати їх корисним контентом, який відповідає їхнім інтересам і потребам, та демонструвати активність у сучасному інформаційному просторі. Зі свого боку, краєзнавчий відеоконтент має потенціал бути досить популярним і цінним, якщо він добре продуманий і адаптований до інтересів та потреб місцевої спільноти. Таким чином можна створити справді цінний інформаційний ресурс, який буде цікавим багатьом людям.

Корисним є досвід щодо промоції краєзнавчих джерел та інформації на YouTube Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки (б.д.). Для популяризації літературного процесу в регіоні на ресурсі висвітлюється інформація про кращі видання авторів Рівненщини, а також надається можливість прослухати сторінки найкращих книг і творів за допомогою плейлистів «Краща книга Рівненщини», «Поетична група Волинь», «PRO.читання: голосні читання книг рівненських авторів». Унікальні факти з історії краю зберігаються в цифровому архіві плейлистів «Історична Волинь», «Історичне краєзнавство», «Хроніки Дня Незалежності. Рівне 1991–2021 рр.». Про видатних діячів Рівненщини допоможуть дізнатися плейлист «Відеоінтерв'ю з відомими особистостями краю» та онлайн-зустрічі з відомими науковцями. Відеоколекції «Проект “Навколомистецькі теревені”» та «Мистецька Рівненщина» презентують мистецьке різноманіття матеріальної і духовної культури Рівненщини. Масштабності краєзнавчому відеоконтенту додають огляди виставок, творчі зустрічі та прес-конференції.

Сучасна концепція краєзнавчої діяльності Наукової бібліотеки Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного орієнтується на соціокультурну сутність та базується на інтеграції традиційних краєзнавчих методів із новітніми технологічними можливостями. Велика частина соціокультурної роботи цієї бібліотеки вже перейшла у віртуальну площину, що допомагає їй сформувати особисту відеотеку різноманітної тематики. До уваги

користувачів та кураторів студентських груп бібліотека надала рейтинг власної відеопродукції. Слід зазначити, що до «ТОП 5 соціокультурних заходів» та «ТОП 5 віртуальних виставок» за популярністю переглядів на YouTube-каналі НБ ТДАТУ увійшов також краєзнавчий відеоконтент, рекомендований для використання у виховній роботі:

Етнографічна відеоекспозиція «Українська оселя. Етнографічна колекція у науковій бібліотеці ТДАТУ» занурює у живу історію регіону, його побут, звичаї, обряди;

«Життя – гідне пам'яті і пошани. Знамениті люди Мелітополя» – відеопрезентації, присвячені людям, які залишили помітний слід в історії міста;

«Рідкісні і цінні видання у фондах Таврійського ДАТУ» та «Рідкісні і цінні видання. Аграрний напрямок» – віртуальні виставки, створені в рамках проєкту «Віртуальний музей книги», щоб книжкові фонди бібліотеки не залишалися «terra incognita» (Голодова, 2021).

Одним із прикладів популяризації краєзнавчого відеоконтенту є також YouTube-канал Одеської обласної універсальної наукової бібліотеки імені М. С. Грушевського (Одеська ОУНБ ім. М. Грушевського, б.д.). У 2022 р. бібліотека однією з перших на півдні України запропонувала своїм користувачам медіапроєкт, кінцевим продуктом якого стало створення відеоконтенту на YouTube-каналі ОУНБ із просвітницькими лекціями історико-краєзнавчої тематики. В подальшому актуальними стали і теми літератури, мистецтва та культури. Цю ініціативу було втілено в життя завдяки співпраці з Центром патріотичного виховання й організації дозвілля дітей і молоді, провідними закладами вищої освіти міста, багатьма громадськими організаціями та об'єднаннями (*В обласній бібліотеці Одещини*, 2022).

Плейлист «Освітнє щеплення» містить відеолекції відомих одеських істориків, краєзнавців, філологів, митців, зокрема просвітницькі лекторії почесного краєзнавця України Т. Гончарука «Історія Одеси: неформат», літературно-краєзнавчі інтерв'ю філологині І. Нечиталюк «Шістдесятники: хронологія супротиву», презентації розвідок члена громадської ініціативи «Odesa Incognita» Д. Жданова. Інший плейлист «Знай своїх!» містить цикл відеозустрічей, присвячених видатним вченим Одещини. У 2024 р. на YouTube-каналі ОУНБ розміщено записи всеукраїнських історико-краєзнавчих конференцій «Хаджибеївські читання» та «Українське серце Одеси: Михайло Комаров (Комар) – громадський діяч, просвітянин, бібліограф», круглих столів «Вплив воєнних дій на морські екосистеми України. Проблеми та перспективи досліджень», «Експертне громадське обговорення проєкту нової редакції Статуту територіальної громади міста Одеси» тощо.

Цей YouTube-канал надає користувачам можливість поглибити знання про історію та культуру Одещини і брати участь у культурних заходах, навіть якщо вони не можуть фізично відвідати бібліотеку.

Краєзнавчі відеоматеріали бібліотеки вже використовують місцеві медіа як джерело інформації для власних новин. Крім того, вони також доступні на інформаційних ресурсах ЗВО, з якими співпрацює ОУНБ. Активне просування історико-краєзнавчого відеоконтенту YouTube-каналу відзначили також студенти Університету третього віку – відвідувачі хабу цифрової освіти бібліотеки. Вони зазначили, що запропонований бібліотекою інформаційний масив регіональної

культурної, історико-краєзнавчої та літературної спадщини «мотивує на вивчення власної історії, особливо в умовах, коли потік російських інформаційних фейків може мати згубні наслідки» (Забіянов, 2022).

Враховуючи значущість популяризації краєзнавчих матеріалів на YouTube, Миколаївська обласна наукова бібліотека та краєзнавчий клуб «БібліоКліо» протягом 2024 р. реалізували кілька проєктів (Миколаївська ОУНБ, б.д.). Плейлист «Історія Миколаївщини у виданнях» пропонує цікаві факти з історії Миколаївського краю, а також інформацію про нові краєзнавчі видання. Відеоконтент із літературознавцем, Головою Правління Миколаївського обласного відділення Українського фонду культури, членом Національної спілки журналістів України Леонідом Ржепецьким «Люди-легенди» та «Онлайн-лекторій» висвітлюють визначні постаті цього регіону, а також розкривають «Міфи, легенди Прибузького краю» та цікаві аспекти фольклористики.

Отже, для власних YouTube-каналів бібліотеки створюють різноманітний краєзнавчий відеоконтент, який буде цікавий як для місцевих жителів, так і для тих, хто цікавиться історією та культурою регіону. Створення мультимедійних продуктів стає потужним способом репрезентації історичного розвитку, культурного життя громад та популяризації творчих і культурних здобутків видатних краян. Для бібліотек це не лише можливість зберегти і передати знання, а й шанс активно презентувати культурні надбання регіону на міжнародному рівні.

Спільною рисою більшості краєзнавчого відеоконтенту бібліотек є те, що він всебічно охоплює різні аспекти людської діяльності певного регіону, подаючи його від минулого до сучасності.

Практична діяльність бібліотек із розвитку YouTube-каналів та долучення до історико-культурного і краєзнавчого спадку засвідчує поєднання різноманітних напрямків. Найпопулярнішим є створення відеооглядів краєзнавчих книг, статей, документальних фільмів та інших ресурсів, що стосуються регіонів, а також різних краєзнавчих ініціатив і проєктів бібліотек. Використання більш технічних можливостей допомагає бібліотекам пропонувати віртуальні екскурсії краєзнавчими колекціями, історичними місцями, природними заповідниками та архітектурними пам'ятками, робити ретрорепортажі за допомогою старих фотографій, відео і документів про минуле краю.

Активне залучення громадськості до участі у створенні контенту допомагає популяризації освітніх відео (лекцій, конференцій, документальних фільмів, історичних розповідей) про історію, культуру і традиції регіону; інтерв'ю, бесід та розмов із місцевими експертами і жителями, які діляться своїми знаннями про край; онлайн-зустрічей із літературними авторами регіону, читаннями уривків з їхніх книг.

Відстежуючи показники переглядів, коментарі користувачів, бібліотеки оцінюють ефективність просування краєзнавчого відеоконтенту та виявляють сфери для вдосконалення популяризації локальної ідентичності.

Наведені приклади демонструють, що з розвитком глобалізації і збільшенням доступності інтернет-технологій бібліотеки мають унікальну можливість використовувати відеохостинг для активного просування і збереження локальної та регіональної спадщини. Це допомагає не лише зберігати культурну ідентичність, а й формувати глобальне розуміння та цінувати культурне різноманіття.

Таким чином, можемо констатувати, що з розвитком інформаційно-комунікаційних комп'ютерних технологій важливим аспектом бібліотечної краєзнавчої діяльності стає розроблення та ведення YouTube-каналів та популяризація історико-краєзнавчого контенту.

ВИСНОВКИ

Цифрові трансформації бібліотек мають великий потенціал для збереження і популяризації історико-культурної та краєзнавчої спадщини. Важливо, щоб бібліотеки не тільки зберігали цю спадщину, але й активно інтегрували її у широкий суспільний обіг через доступність і використання новітніх технологій. Це дозволить забезпечити збереження культурних цінностей для майбутніх поколінь і знайти своє місце в сучасному інформаційному середовищі.

YouTube відкриває бібліотекам перспективи для розширення їхньої краєзнавчої діяльності. Важливо, щоб бібліотеки використовували ці можливості ефективно, створюючи якісний контент, який буде корисним і цікавим для їхньої аудиторії. Це може бути співпраця з місцевими експертами, створення інтерактивних відео та активна промоція свого контенту.

Краєзнавчі YouTube-канали не лише сприяють формуванню історико-культурної ідентичності регіону, але й розширюють поле для навчання та досліджень. Інтеграція краєзнавчого контенту в освітні програми та наукові проєкти допомагає створити глибше розуміння локальної історії, а також формувати національну історичну пам'ять.

Вивчення та узагальнення закордонного досвіду і перспективних вітчизняних практик у формуванні краєзнавчого контенту для YouTube-каналів бібліотек дозволяє визначити ефективні підходи розвитку бібліотечного краєзнавства.

Інтенсивний розвиток краєзнавчого відеоконтенту пропонує бібліотекам нові можливості у збільшенні доступу до краєзнавчих інформаційних джерел і максимального розкриття їхнього потенціалу. Через інтерактивні формати, освітні програми, документальні фільми та активну взаємодію з користувачами бібліотеки можуть забезпечити глибше розуміння і більший інтерес до краєзнавчих тем, водночас підвищуючи ефективність власної краєзнавчої діяльності.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

- Биркович, Т. І., & Морозова, Я. А. (2024). Особливості використання соціальних мереж для просування бібліотечних ресурсів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 1, 56–62. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2024.302029>
- В обласній бібліотеці Одещини протидіють дезінформації в реаліях війни. (2022, 30 березня). Теза Одещини. <https://www.thesis.od.ua/2022/03/30/v-oblasnij-biblioteczi-odeshhini-protidiyut-dezinformaczi%1%97-v-realiyah-vijni/>
- Вороніна, Р. В. (2017, 31 жовтня). Соціальні медіа та професійна комунікативна культура бібліотекаря: загальні питання взаємодії. В *Соціальні медіа для бібліотек: середовище, ресурс, сервіс* [Матеріали круглого столу] (с. 19–27). Харківський національний медичний університет. <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/17875>
- Голодова, С. (2021, 26 лютого). *Найкращі відео та віртуальні виставки на YouTube каналі та сайті наукової бібліотеки*. Наукова бібліотека, Таврійський державний агротехнологічний

- університет імені Дмитра Моторного. <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/najkraschi-video-ta-virtualni-vystavky-na-youtube-kanali-ta-sajti-naukovoji-biblioteku/>
- Гранчак, Т., & Скітер, Т. (2019). Інтернет-маркетинг у діяльності бібліотек України. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 4, 36–55. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.4.2019.187817>
- Забіянов, Є. (2022). Робота медіахабу в умовах воєнного стану: досвід роботи Одеської ОУНБ ім. М. С. Грушевського. *Бібліотечна планета*, 2(96), 31–32. <https://biblioteka.od.ua/wp-content/uploads/2022/07/Zabiyarov-YE.-Robota-mediahabu-v-umovah-voyennogo-stanu-dosvid-roboty-Odeskoyi-OUNB-im.-M.S.-Grushevskogo-.pdf>
- Матвійчук, О. Є. (2023, 5 травня). Представлення відео-контенту освітянських бібліотек на платформі YouTube. В *Електронні комунікації в бібліотечно-інформаційній освіті, науці та практиці* [Матеріали конференції] (с. 95–97). ВСП «Надвірнянський фаховий коледж НГУ». <https://bit.ly/3Vjhhqr>
- Миколаївська ОУНБ. (б.д.). *Головна* [YouTube канал]. Взято 14 серпня 2024 з <https://www.youtube.com/channel/UCR256Tp8xg4Pj9iJ-A6YLpg>
- Одеська ОУНБ ім. М. Грушевського. (б.д.). *Головна* [YouTube канал]. Взято 14 серпня 2024 з https://www.youtube.com/channel/UC_6X9XzX1giQ89as0JLa8AA
- Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека. (б.д.). *Головна* [YouTube канал]. Взято 14 серпня 2024 з https://www.youtube.com/channel/UChwnYqtTz_ark_ZlkaVg1Q
- Самсонов, М. (2013). Представлення бібліотек на веб-сайті YouTube. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*, 36, 225–236.
- Снопко, О. (2024, 26 серпня). *Telegram, YouTube, Facebook, TikTok, Viber, Instagram чи Twitter: звідки українці дізнаються новини?* Про все. <https://provse.te.ua/2024/08/telegram-youtube-facebook-tiktok-viber-instagram-chy-twitter-zvidky-ukraintsi-diznaiustia-novyny/>
- Соцков, О. В. (2017, 31 жовтня). Бібліотеки у соціальних мережах: особливості та кроки ефективного просування. В *Соціальні медіа для бібліотек: середовище, ресурс, сервіс* [Матеріали круглого столу] (с. 79–84). Харківський національний медичний університет. <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/17793>
- Струнгар, В. (2021). *Бібліотека в інтерактивному медіа середовищі: стан та перспективи* (Ю. М. Половинчак, ред.). Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
- Яворська, Т. (2023). Соціальні мережі бібліотек як ефективний інструмент промоції книг і читання. *Вісник Книжкової палати*, 4, 21–27. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4\(321\).21-27](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4(321).21-27)
- Baltzersen, R. K. (2019). *Digitale fortellinger i skolen*. Pressbooks. <https://pressbooks.pub/digitalefortellinger/>
- British Library. (n.d.). *Home* [YouTube channel]. Retrieved August 14, 2024, from <https://www.youtube.com/britishlibrary>
- Ergün, C. (2022). Üniversite kütüphanelerinin YouTube videolarının tanıtım ve pazarlama yönünden analizi. *Bilgi ve Belge Araştırmaları Dergisi*, 17, 1–31. <https://doi.org/10.26650/bba.2022.17.1115631>
- Sheehy, M. (2008). New perspectives of the past: YouTube, Web 2.0 and public history. *Melbourne Historical Journal*, 36, 59–74.
- Tanner, J. (2022, January 14). Don't forget the Brigham Young University Family History Library YouTube Channel. *Genealogy's Star*. <https://genealogysstar.blogspot.com/2022/01/dont-forget-brigham-young-university.html>
- Warr, C. (2023, March 20). *Creating engaging YouTube videos for local and family history*. British Association for Local History. <https://www.balh.org.uk/blog-creating-engaging-youtube-videos-for-local-and-family-history-2023-03-20>
- Werner, W., Trzoss, A., & Gralik, D. (2020). Historia i YouTube. Narracja historyczna w dobie Web 2.0. *Nauka*, 3, 119–140. <https://doi.org/10.24425/nauka.2020.133740>

REFERENCES

- Baltzersen, R. K. (2019). *Digitale forteller i skolen* [Digital storytelling in school]. Pressbooks. <https://pressbooks.pub/digitaleforteller/> [in Norwegian].
- British Library. (n.d.). *Home* [YouTube channel]. Retrieved August 14, 2024, from <https://www.youtube.com/britishlibrary> [in English].
- Byrkovych, T. I., & Morozova, Ya. A. (2024). Osoblyvosti vykorystannia sotsialnykh merezh dlia prosuvannia biblioteknykh resursiv [Features of using social networks for the promotion of library resources]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 1, 56–62. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.1.2024.302029> [in Ukrainian].
- Ergün, C. (2022). Üniversite kütüphanelerinin YouTube videolarının tanıtım ve pazarlama yönünden analizi [Analysis of YouTube videos of university libraries in terms of promotion and marketing]. *The Journal of Information and Documentation Studies*, 17, 1–31. <https://doi.org/10.26650/bba.2022.17.1115631> [in Turkish].
- Holodova, S. (2021, February 26). *Naikrashchi video ta virtualni vystavky na YouTube kanali ta saiti naukovoji biblioteky* [The best videos and virtual exhibitions on the YouTube channel and website of the scientific library]. Scientific Library, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University. <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/najkraschi-video-ta-virtualni-vystavky-na-youtube-kanali-ta-sajti-naukovoji-biblioteky/> [in Ukrainian].
- Hranchak, T., & Skiter, T. (2019). Internet-marketynh u diialnosti bibliotek Ukrainy [Internet marketing in activities of libraries of Ukraine]. *Ukrainian Journal on Library and Information Science*, 4, 36–55. <https://doi.org/10.31866/2616-7654.4.2019.187817> [in Ukrainian].
- Matviichuk, O. Ye. (2023, May 5). Predstavlennia video-kontentu osvitiatskykh bibliotek na platformi YouTube [Presentation of video content of educational libraries on the YouTube platform]. In *Elektronni komunikatsii v bibliotekno-informatsiinii osviti, nauksi ta praktytsi* [Electronic communications in library and information education, science and practice] [Conference proceedings] (pp. 95–97). Separated structural unit "Nadvirna Professional College of National Transport University". <https://bit.ly/3Vjhhqr> [in Ukrainian].
- Mykolaivska OUNB. (n.d.). *Holovna* [Home] [YouTube channel]. Retrieved August 14, 2024, from <https://www.youtube.com/channel/UCR256Tp8xg4Pj9iJ-A6YLpg> [in Ukrainian].
- Odeska OUNB im. M. Hrushevskoho. (n.d.). *Holovna* [Home] [YouTube channel]. Retrieved August 14, 2024, from https://www.youtube.com/channel/UC_6X9XzX1gjQ89as0JLa8AA [in Ukrainian].
- Rivne Regional Universal Scientific Library. (n.d.). *Holovna* [Home] [YouTube channel]. Retrieved August 14, 2024, from https://www.youtube.com/channel/UCHwnYqtTz_ark_-ZlkaVgIQ [in Ukrainian].
- Samsonov, M. (2013). Predstavlennia bibliotek na veb-saiti YouTube [Representation of libraries on the YouTube website]. *Academic Papers of Vernadskyi National Library of Ukraine*, 36, 225–236 [in Ukrainian].
- Sheehy, M. (2008). New perspectives of the past: YouTube, Web 2.0 and public history. *Melbourne Historical Journal*, 36, 59–74 [in English].
- Snopok, O. (2024, August 26). *Telegram, YouTube, Facebook, TikTok, Viber, Instagram chy Twitter: zvidky ukraintsi diznaiutsia novyny?* [Telegram, YouTube, Facebook, Tik Tok, Viber, Instagram or Twitter: where do Ukrainians get their news?] Pro vse. <https://provse.te.ua/2024/08/telegram-youtube-facebook-tiktok-viber-instagram-chy-twitter-zvidky-ukraintsi-diznaiutsia-novyny/> [in Ukrainian].
- Sotskov, O. V. (2017, October 31). Biblioteky u sotsialnykh merezhakh: osoblyvosti ta kroky efektyvnoho prosuvannia [Libraries in social networks: peculiarities and effective promotion steps]. In *Sotsialni media dlia bibliotek: seredovyshche, resurs, servis* [Social media for libraries: environment, resource, service] [Roundtable proceedings] (pp. 79–84). Kharkiv National Medical University. <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/17793> [in Ukrainian].
- Strunhar, V. (2021). *Biblioteka v interaktyvnomu media seredovyshchi: stan ta perspektyvy* [Library in an interactive media environment: state and prospects] (Iu. M. Polovynchak, Ed.). V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine [in Ukrainian].

- Tanner, J. (2022, January 14). Don't forget the Brigham Young University Family History Library YouTube Channel. *Genealogy's Star*. <https://genealogysstar.blogspot.com/2022/01/dont-forget-brigham-young-university.html> [in English].
- V oblasnii bibliotetsi Odeshchyny protydiut dezinformatsii v realiiakh viiny [The regional library of the Odessa region counteracts disinformation in the realities of war]. (2022, March 30). Teza Odeshchyny. <https://www.thesis.od.ua/2022/03/30/v-oblasnij-biblioteczi-odeshchini-protidiyut-dezinformaczi%dl1%97-v-realiyah-vijni/> [in Ukrainian].
- Voronina, R. V. (2017, October 31). Sotsialni media ta profesiina komunikatyvna kultura bibliotekaria: zahalni pytannia vzaiemodii [Social media and the librarian's professional communicative culture: general issues]. In *Sotsialni media dlia bibliotek: seredovyshche, resurs, servis* [Social media for libraries: environment, resource, service] [Roundtable proceedings] (pp. 19–27). Kharkiv National Medical University. <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/17875> [in Ukrainian].
- Warr, C. (2023, March 20). *Creating engaging YouTube videos for local and family history*. British Association for Local History. <https://www.balh.org.uk/blog-creating-engaging-youtube-videos-for-local-and-family-history-2023-03-20> [in English].
- Werner, W., Trzoss, A., & Gralik, D. (2020). Historia i YouTube. Narracja historyczna w dobie Web 2.0 [History and YouTube. Historical narrative in the age of Web 2.0]. *Nauka*, 3, 119–140. <https://doi.org/10.24425/nauka.2020.133740> [in Polish].
- Yavorska, T. (2023). Sotsialni merezhi bibliotek yak efektyvnyi instrument promotsii knyh i chytannia [Social networks of libraries as an effective tool for promotion of books and reading]. *Bulletin of the Book Chamber*, 4, 21–27. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4\(321\).21-27](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.4(321).21-27) [in Ukrainian].
- Zabiiyanov, Ye. (2022). Robota mediakhabu v umovakh voiennoho stanu: dosvid roboty Odeskoi OUNB im. M. S. Hrushevskoho [The work of the media hub under martial law: the experience of the Odessa RUSL named after M. S. Hrushevskyi]. *Bibliotechna planeta*, 2(96), 31–32. <https://biblioteka.od.ua/wp-content/uploads/2022/07/Zabiyanov-YE.-Robota-mediakhabu-v-umovah-voyennogo-stanu-dosvid-roboty-Odeskoyi-OUNB-im.-M.S.-Grushevskogo-.pdf> [in Ukrainian].

UDC 021:004]:[002.1:908]:[316.472.4:004.77]

Yevhen Zabiianov,

PhD,

Odesa Polytechnic National University

(Odesa, Ukraine)

e-mail: j_zb@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-4959-9099

Tetiana Novalska,

DSc in History, Professor,

Kyiv National University of Culture and Arts

(Kyiv, Ukraine)

e-mail: novalska@meta.ua

ORCID ID: 0000-0003-3093-3998

LIBRARY LOCAL HISTORICAL VIDEO CONTENT ON THE YOUTUBE CHANNEL

The aim of the article is to analyse the local historical component of library video materials on YouTube video hosting, as well as to identify the specifics of local historical library activities in this multimedia environment.

Research methods. The study grounds on the application of general scientific methods of cognition (description, analysis, synthesis, comparison, generalisation) and special methods

(content analysis of library YouTube channels, in particular local historical video data) at the empirical and theoretical levels.

Scientific novelty. For the first time, the process of using video hosting by libraries in the context of adaptation to new media realities is summarised. The role of library YouTube channels in promoting local history, culture and traditions is studied. Peculiarities and common features of local historical video content of libraries are identified, and new approaches to preserving local identity are clarified. The prospects for the further development of local historical library activities are outlined according to the process of integrating the library into the digital environment, including involving the public to participate in creating multimedia products.

Main conclusions. Digital transformations of libraries have a great potential for preserving and popularising historical, cultural and local historical heritage. It is important that libraries not only preserve this heritage, but also actively integrate it into the wider public circulation through the availability and use of innovative technologies.

YouTube opens perspectives for libraries in expanding their local historical activities. It is important that libraries use these opportunities effectively, in such a way creating qualitative, useful and interesting content for their audience.

Local historical YouTube channels not only contribute to the formation of certain historical and cultural identity, but also expand the area for studying and research activities.

The intensive development of local historical video content provides libraries with new possibilities in increasing access to local historical sources and maximise their potential use. Due to interactive formats, educational programmes, documentary films and active interaction with the audience, libraries can provide a deeper understanding and interest in local historical issues, while increasing the effectiveness of their own local historical activities.

Keywords: library; library resources; local historical activities of libraries; YouTube; video content.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2024 р.